

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
18 ΜΑΪΟΥ 2016

A.1.

...Και με ανάλογο τρόπο και οι οικοδόμοι και όλοι οι άλλοι τεχνίτες. Δηλαδή χτίζοντας με καλό τρόπο θα γίνουν καλοί οικοδόμοι, όμως χτίζοντας με κακό τρόπο, κακοί. Γιατί, αν δε συνέβαιναν έτσι τα πράγματα, καθόλου δε θα χρειαζόταν ο άνθρωπος που θα δίδασκε, αλλά όλοι οι τεχνίτες θα ήταν καλοί ή κακοί από τη γέννησή τους. Το ίδιο λοιπόν συμβαίνει και με τις αρετές. Κάνοντας δηλαδή όσα γίνονται κατά τις μεταξύ μας σχέσεις γινόμαστε άλλοι δίκαιοι και άλλοι άδικοι, ενώ κάνοντας όσα έχουν μέσα τους το στοιχείο του φόβου και συνηθίζοντας να φοβόμαστε ή να έχουμε θάρρος γινόμαστε άλλοι ανδρείοι και άλλοι δειλοί. Το ίδιο συμβαίνει και με τις επιθυμίες και την οργή· δηλαδή άλλοι γίνονται σώφρονες και πρᾶοι, ενώ άλλοι ακόλαστοι και οργίλοι, με το να συμπεριφέρονται σε αυτά άλλοι με αυτόν το συγκεκριμένο τρόπο και άλλοι με τον άλλο. Με δυο λόγια λοιπόν τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας διαμορφώνονται με τις όμοιες ενέργειες. Για αυτό πρέπει να προσδίδουμε μίαν ορισμένη ποιότητα στις ενέργειές μας, επειδή με τις διαφορές αυτών των ενεργειών αντιστοιχούν τα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας.

B.1.

φαύλης: - λιγότερο καλής (άρα κατώτερης και όχι κακής)

- κανονικά «φαῦλος» σημαίνει κακός, ευτελής, ασήμαντος χρησιμοποιείται εδώ με διαφορετική σημασία έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις αντιλήψεις του φιλοσόφου
- το κριτήριο διάκρισης των πολιτευμάτων σε καλά και λιγότερο καλά αφορά τον βαθμό επιτυχίας του έργου των νομοθετών: όσο δηλαδή πιο κοντά στον στόχο τους φτάνουν, να οδηγήσουν τους πολίτες στην ηθική αρετή, και άρα στην ευδαιμονία, τόσο πιο καλό θεωρείται και το πολίτευμα.

καὶ γίνεται... καὶ φθίρεται:

- Τα ρήματα «γίνεται – φθίρεται» μας παραπέμπουν στο θεμελιώδες αντιθετικό ζεύγος της φιλοσοφικής σκέψης «γένεσις – φθορά». Για τον Αριστοτέλη, αυτή ήταν μια **φυσική διαδικασία μονόδρομη**: γένεση -> αύξηση -> τελείωση -> παρακμή -> φθορά (αποδίδεται έργο στον Αριστοτέλη με τίτλο Περί Γενέσεως και Φθοράς), η οποία ακολουθείται και στις ηθικές αρετές. Κάθε αρετή για τους ίδιους λόγους και χρησιμοποιώντας τα ίδια μέσα γεννιέται και με την καλή εξάσκηση κατακτιέται, ενώ με την κακή εξάσκηση χάνεται.

αὶ ἕξεις: - ετυμ.: θέμα ΜΕΛ. του ἔχω< σεχ- < ηεχ- < ἐχ- + την παραγωγική κατάληξη -σις (ενέργεια)

- αρχική σημασία: το να κατέχει κανείς συνέχεια κάτι που έχει αποκτήσει
- κατά Αριστοτέλη απέκτησε ηθικό περιεχόμενο:
τα **μόνιμα στοιχεία** του χαρακτήρα μας, που αποκτώνται με επίμονη **άσκηση** και **επανάληψη** συγκεκριμένων ενεργειών

B.2.

α/ → τροπικό επίρρημα, ομοιωματικό προς τα προηγούμενα, για να δηλώσει αναλογική θεώρηση

→ **όπως** για τις τέχνες είναι απαραίτητος ο εθισμός σε κατάλληλες ενέργειες

→ **έτσι και** για την κατάκτηση των ηθικών αρετών έχει σημασία η επανάληψη ίδιων πράξεων

→ και: μεταβατικός σύνδεσμος → εισάγει το νέο επιχείρημα, που δείχνει ότι και στις αρετές ισχύει το ίδιο που συμβαίνει στις τέχνες

β/ Για την τεκμηρίωση της θέσης του χρησιμοποιεί **παραδείγματα** από τον χώρο των αρετών.

(3 παραδείγματα → όπως στις τέχνες έτσι και στις αρετές η απόκτησή τους γίνεται με τον εθισμό και η ποιότητά τους εξαρτάται από την ποιότητα του εθισμού που προηγήθηκε)

- 1^ο: ο τρόπος συναλλαγής των ανθρώπων (πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι)
→ κοινωνικές σχέσεις
→ ο τρόπος συναλλαγής καθορίζει και την ποιότητα του χαρακτήρα τους ως προς τις συναλλαγές (δίκαιοι ή άδικοι)
→ διαμορφώνουν του ήθους τους με ευθύνη των πράξεών τους
- 2^ο: ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν τις δύσκολες καταστάσεις της ζωής τους (πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρείοι οἱ δὲ δειλοὶ)
→ ο τρόπος αντιμετώπισης των δυσκολιών διαμορφώνει τη στάση και τη συμπεριφορά τους (ψυχραιμία – σθένος → ανδρείοι)
- 3^ο : ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι διαχειρίζονται τις επιθυμίες τους («ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτωςί.)
→ ο τρόπος διαχείρισης των επιθυμιών καθορίζει τον χαρακτήρα
→ η εκλογίκευση → σύνεση και πραότητα
→ η παράδοση στις ορμές → ασυδοσία

B.3. Σχολικό Βιβλίο σελ. 127 «Τον Πλάτωνα πάντως ο Αριστοτέλης δεν τον βρήκε...» έως «...θετική και επιστημονική, την ελάχιστα οπωσδήποτε ποιητική (τέτοια ήταν κατά βάση η ψυχοσύνθεση του Πλάτωνα)».

B4.	γηγενής:	γινόμενον, γίνεται, ἐγένοντο, γινόμεθα, γίνονται
	ἔσθλος:	ἐστίν, ἔσονται
	μισαλλοδοξία:	συναλλάγμασι
	δέος:	ἔδει, δεῖ
	στρεβλός:	ἀναστρέφεισθαι

Γ.1. Η προτεινόμενη μετάφραση του Τατάκη (<http://www.greek-language.gr/>) για το συγκεκριμένο απόσπασμα είναι η εξής:

«Αρκετή απόδειξη, είπα εγώ, μου φαίνεται πως φέρνεις, ότι δεν είναι η τέχνη των λογοποιών αυτή που άμα την αποκτήση κανείς θα ήταν ευτυχισμένος. Αν και εγώ νόμιζα ότι εδώ κάπου θα παρουσιαζόταν η επιστήμη, που τόση ώρα ζητούμε. Γιατί και οι ίδιοι οι λογοποιοί, όταν τους συναναστρέφομαι, μου φαίνονται πως είναι υπέρσοφοι και η τέχνη τους πάλι μου φαίνεται θεϊκή και υπέροχη. Και δεν είναι καθόλου παράξενο τούτο· γιατί είναι μέρος της τέχνης εκείνων που γοητεύουν, λίγο κατώτερη όμως από την τέχνη των μάγων. Η τέχνη των μάγων είναι να μαγεύουν τα φίδια, τα σφαλάγκια, τους σκορπιούς και τα άλλα θεριά και τις αρρώστιες· των λογοποιών η τέχνη είναι να μαγεύουν και να μαλακώνουν τους δικαστές, κι αυτούς που πηγαίνουν στην εκκλησία του δήμου και τα άλλα πλήθη.»

Γ.2. ἔφην → φάτε

κτησάμενος → ἐκτῶ

τις → τινῶν

εὐδαίμων → εὐδαιμον

ῶμην → ῶήθη

φανήσεσθαι → πεφάνθω

πάλαι → παλαιότερον

κήλησις → κήλησι

τυγχάνει → τύχοιεν

οὔσα → ἔσομέναις

Γ.3.α

μοι: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου λόγω του «δοκεῖς»

εὐδαίμων: κατηγορούμενο στο «τις», που είναι υποκείμενο στο συνδετικό
ρήμα «εἶη»

ἦν: αντικείμενο στο ρήμα «ζητοῦμεν»

ἐκείνης: γενική συγκριτική ως β' ὀρος σύγκρισης από το «ὑποδεεστέρα»

οὔσα: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το ρήμα «τυγχάνει»

Γ.3.β

Ἡ μετοχή είναι υποθετική, και όταν αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα σχηματίζει υποθετικό λόγο με απόδοση «ἂν τις εὐδαίμων εἶη» (απλή σκέψη του λέγοντος).

Ἐπομένως ἡ μετοχή αναλύεται στην υποθετική πρόταση που πρέπει να εκφέρεται ευκτική:

«εἰ τις κτήσαιο».